

ind paa dette Spørgsmaal, men det har ikke fundet nogen videre gennemgaaende eller grundig Drøftelse. Jeg har selv tidligere staaet paa det Standpunkt, at jeg har sværmet for et saadant Forslag, men jeg er nu kommen bort derfra, og jeg tror, der kan være flere, hvem det i saa Henseende er gaaet ligesom mig. Det er derfor min Overbevisning, at det vilde være gavnligt, om Forslaget kunde blive nærmere drøftet, idet det er min Tro, at flere derved vilde blive bevægede til at gaa bort fra denne Anskuelse. For det Første er jeg ikke vis paa, om det er den rette Tid eller det rette Sted at bringe dette Forslag frem, og dernæst har jeg ogsaa andre Betænkkeligheder. Det kunde jo være godt nok, om vor lille Stat kunde blive erklæret neutral; jeg tror, at det i Almindelighed kunde være ønskeligt og rigtigt, men saalænge Medlemmer af det europæiske Statsfamfund omgaaes hverandre paa den Maade, som de have pleiet at omgaaes i den Tid, hvori vi leve, har jeg en Følelse af, at den neutrale Stillning, selv for et saa lille Land som Danmark, maa have en vis Grændse, og at man ved at binde sig, vilde gjøre Noget, som under visse Forhold kunde være lidet ønskelig. Hvis alle Stater, baade store og smaa, i Tælleskab vilde indgaa paa en saadan Neutralitetserklæring, og hvis man vel at mærke kunde stole fuldstændig paa, at en saadan Pagt vilde blive overholdt, vilde jeg finde en saadan meget ønskelig og rigtig, men i ethvert Fald har jeg den samme Anskuelse, der blev gjort gjældende af den ærede foregaaende Taler, nemlig at man helst bør oppebie den Tid, da man kan komme til at indgaa en saadan Pagt i Forening med vore tvende nordiske Broderriger, og at den da navnlig maatte gaa ud paa et positivt Forsvarsforbund. Jeg kan ikke negte, at jeg formelig sværmer derfor, men jeg vil tilstaa, at jeg ikke nærer nogen sangvinist Forhaabning om, at noget Saadant vil kunne opnaas i en nær Fremtid. — Jeg har imidlertid endnu ikke omtalt den største Betænkkelighed, jeg har med Hensyn til denne Sag, men jeg skal nu tillade mig kortelig at antyde den. Da det har viist sig, at mange Traktater i vor Tid ere blevne krænkede — naar man ser efter i Historien, navnlig i den seneste Tids Historie, kan man maasse endog gaa saavidt at paastaa, at der findes ligesaa mange overtraadte som overholdte Traktater — er det min Betragtning, at det er lidet ønskeligt at indgaa paa flere Traktater eller Pagter, end man er nødt til, thi jeg finder en Krig, især naar den føres paa ærlig, vidderlig Vis, meget bedre og hæderligere end en Traktat, som brydes. Jeg veed nu ikke, om der i Spidsen for en saadan Neutralitetspagt skulde sættes et saadant Udtryk, som man har Exempel paa ved andre Traktater, hvor man paabaaber sig, at de indgaaes i den Hellige Treenighedens Navn. Der er for min Betragtning noget overordentlig sørgeligt Demoraliserende i, at man bryder Pagter, som ere indgaaede under saa høi-

tidelige Former. Derfor siger jeg: Saa faa Pagter som muligt; ikke flere end høist nødvendigt, thi en brudt Traktat er i mine Dine en større Skandale end selve Krigen. Jeg kan derfor efter min Betragtning ikke være med til at gjøre Noget i den Retning, i Særdeleshed da det Skridt, man her vil gjøre, dog i Grunden ikke vil kunne lede til noget praktisk Resultat, som kan indeholde nogen virkelig Betryggelse.

Sad: Jeg kan paa en Maade begynde med at udtale det Samme som min ærede Sidemand igaar, nemlig, at jeg ikke havde Leilighed til ved 2den Behandling at fremstille min Opfattelse af de Forhold, som her ere under Forhandling. Jeg var ganske vist tilstede, men min Opfattelse af hele Diskussionen var den, at Forhandlingen, da den mest dreiede sig om rent tekniske Materier, nærmest maatte føres af andre Medlemmer. Jeg afholdt mig derfor fuldstændig fra at ytre mig, og jeg skal heller ikke idag, skjøndt jeg naturligvis ikke alene som Medlem af dette Æng, men særlig som Medlem af Udvalget har været forpligtet til at danne mig en bestemt Mening om de store Spørgsmaal, som her ere under Omtale, opholde Ængtet ret længe, men kort og saa fyndigt som muligt udtale mine Betragtninger. Jeg skal først med Hensyn til det mere formelle Spørgsmaal, som nu er bragt frem her til 3die Behandling ved det af 15 ærede Medlemmer stillede Forslag, udtale, at jeg for mit Vedkommende ikke kan stemme derfor. Naar jeg ikke kan gjøre dette, ligger det ganske simpelt deri, at jeg ikke kan forstaa, at der kan opnaas noget Reelt ved Forslaget. Det forekommer mig at være høist uheldigt, om man her vilde vedtage et saadant Forslag og derved paa en Maade vedfende sig, at man troede, at man herved kunde bringe Noget tilveie, naar man dog maa indrømme, at det faktisk ikke kan faae den mindste Betydning (Winth'er: Ingen har tænkt derpaa). Ja, saa er Forslaget aldeles unyttigt, og saa vil det ogsaa være urigtigt at vedtage det. Hvad Mening man end kan have om Spørgsmaalet om Danmarks Neutralitet, saa er det jo dog fuldstændig klart, baade at vi her i Danmark, selv om man paa anden og betydningfuldere Maade virkede derfor, dog kun kunde faae en ganske ringe Indflydelse i saa Henseende, og dernæst er det ogsaa klart — forekommer det mig — at Ingen i vort Land overhovedet kan Andet end meget stærkt nære det Onske saa lidt som muligt at komme ind i nogenformelt Krig. Det ligger jo aabent for Alle, at vi isølge vort Lands lille Omraade og ringe Folkemængde ere saa soage, at vi fornøstigt kun nødvendigvis af Forholdene kunne beslutte os til at søge vor Ret ad Krigenes Bei, og denne Kjendsgjerning taler tydeligere end huilkesomhelst Forsikringer.

Med Hensyn til det reelle Spørgsmaal skal jeg sige, at Grunden, hvorfor jeg ikke ved